

IN DE TUIN VAN OER.

DE BELEGERING VAN QUOMOLUNGMA (MT EVEREST)

Het verhaal begint in 1921 als de Britten voor het eerst een expeditie uitrusten om de geheimzinnige berg te verkennen. Een Everest comité had de Dalai Lama van Tibet weten te vermurwen een expeditie toe te laten, maar de vorst van Nepal liet zich niet ompraten en men was gedwongen toe een lange omweg om Nepal heen. Onvoorstelbare inspanningen werden verricht en niet zonder resultaat. Men was tot de overtuiging gekomen dat de meest toegankelijke route naar de berg vanuit het noorden liep over de oostelijke Rongbukgletsjer en via de noordelijke graat van de berg, die doodloopt op een 550 meter hoge ijsmuur, de Noord-Col. Aan een beklimming daarvan kwam men dan ook niet toe, mede door de extreme omstandigheden en het lage zuurstofgehalte van de lucht.

Op de tweede expeditie in 1922 werden voor het eerst zuurstofflessen meegenomen, zodat het karakter van deze expeditie niet meer bepaald werd door de verkenningdrang, maar door de zekerheid een eerste werkelijke aanval op de berg uit te voeren. De expeditie stond onder leiding van Charles Bruce. Hij liet het team in lichte dagmarsen de berg naderen teneinde het lichaam de gelegenheid te geven zich aan te passen aan de zuurstofarme lucht. Deze methode is sindsdien nooit meer gewijzigd. Elke expeditie begint met een voettocht van ongeveer tien dagen, gedurende welke men langzaam stijgt en het lichaam de kans krijgt zich aan de veranderende omstandigheden aan te passen.

De expeditie slaagde er niet in de top te bereiken, maar boekte twee grote successen. Zonder gebruikmaking van flessenzuurstof was het eerste aanvalsteam tot op een hoogte van ruim 8000 meter gestegen. Het zuurstofgebrek en de uitputting dwong hen tot de terugtocht.

Een tweede team bereikte met zuurstofflessen een hoogte van bijna 8300 meter, maar werd door een hoogtestorm teruggedreven. Dat er een aantal doden viel maakte onweerlegbaar duidelijk dat men functioneerde op de grens van het mogelijke en daarbij niet buiten de hulp van de Sherpa's kon. Dit volk, dat op de grens van Nepal en Tibet in de bergen leeft, is van nature zo goed aan de hoogte aangepast, dat zij in staat zijn tot haast onmenselijke prestaties. Lasten van ruim dertig kilo droegen zij omhoog, soms op blote voeten en met slechts een brede band om hun hoofd als draagstel. Naast hun ongelooflijke capaciteiten bleken zij een vrolijk karakter te hebben en het feit dat ook zij de lokroep van de bergtoppen niet konden weerstaan maakte hen tot bondgenoten.

In 1924 werd met een derde Britse expeditie een moderne legende geboren. Tot op de dag van vandaag is het mysterie van deze expeditie niet opgelost.

Nadat de expeditieleden Norton en Sommervell zonder zuurstofflessen op een hoogte van 8500 meter door de berg teruggewezen werden, gingen George Leigh Mallory (die ook op de beide eerdere expedities erbij was) en Andrew Irvine voor een laatste toppoging op pad. Op een hoogte van 8000 meter richtten ze een kamp in, waar hun

kameraad Noel Odell op hen zou wachten teneinde ze bij de afdaling te kunnen assisteren. Rond het middaguur zag Odell met een verrekijker zijn kameraden op een hoogte van zo'n 8600 meter. Ze hadden nog hooguit 250 hoogtemeters te overwinnen. Terwijl hij ze volgde verdwenen ze in een wolk en werden nooit weer gezien. Of ze de top gehaald hebben is een onbeantwoorde vraag. De vondst van Mallory's pickel bijna twintig jaar later op een hoogte van 8400 meter deed de discussie weer op-laaian, zonder het mysterie ook maar een fractie op te lossen.

In 1999 organiseerde een ervaren Everestganger, Eric Simonson, de Mallory en Irvine Research Expedition. Een team met klimmers uit de USA, Groot-Brittannië en Duitsland was er, op basis van schetsen van de Duitse globetrotter Jochen Hemmleb, (www.jochenhemmleb.com) van overtuigd dat ze de plek hadden gevonden waar het lichaam van Andrew Irvine moest liggen. Ze hoopten met name een camera te vinden die bij succes ongetwijfeld foto's zou bevatten die het halen van de top konden bewijzen.

De expeditie boekte al snel succes, want op 1 mei vonden ze tot hun verassing niet Irvines overschot, maar het lichaam van Mallory. Hij had een gebroken been en een ernstige wond aan zijn schedel, maar zag er verder bijzonder goed geconserveerd uit, wat geen verbazing hoeft te wekken aangezien zijn overschot decennia lang diep bevroren op de berg heeft gelegen.

Een camera werd niet gevonden, wel ontdekten ze dat de foto die Mallory bij zich had van zijn vrouw Ruth was verdwenen. Hij wilde die op de top achterlaten. Het ontbreken ervan op Mallory's lichaam voedde de veronderstelling dat Irvine en hij toch de top gehaald moeten hebben.

Toen aan het eind van de jaren dertig de duisternis van het fascisme over de wereld kwam te liggen, hadden de Britten nog vier pogingen gedaan om de Everest te beklimmen zonder dat het inmiddels tot een obsessie uitgegroeide verlangen werd vervuld, maar een onverwachte gebeurtenis bracht daar spoedig verandering in. In 1947 stelde het koninkrijk Nepal haar grenzen open voor buitenlanders, waardoor Mount Everest vanuit het zuiden benaderd kon gaan worden. Na diverse verkenningexpedities streek in 1953 opnieuw een Britse expeditie onder leiding van kolonel John Hunt neer in het op 5400 meter hoogte gelegen basiskamp. Tegenwoordig lijkt dit basiskamp op een enorme camping, maar in 1953 bevonden de Britten zich werkelijk aan het eind van de wereld bovenop de tientallen kilometers lange Khumbulgletsjer. De aanval op de top had het karakter van een belegering. Ondersteund door tientallen sherpa's, die als hoogtedragers fungeerden, werden acht tentenkampen op de flanken van de berg ingericht. Het achtste en hoogste kamp bevond zich op 8000 meter op de Zuidcol, die de verbinding vormt tussen de toppyramide van de Everest en haar zusterberg de 8501 meter hoge Lhotse.

De definitieve acclimatisatie bereikten de klimmers door een last omhoog te dragen, deze te deponeren en vervolgens af te dalen naar een lager gelegen kamp, teneinde daar te slapen. Hoog klimmen, lager slapen.

Op 28 mei 1953 vertrokken de Nieuwzeelander Edmund Hillary en sherpa Tenzing Norgay vanuit kamp 8. Ze doorstonden een ijskoud bivak in een tentje op 8500 meter. Een slapeloos bivak omdat ze hun zuurstofvoorraad moesten sparen voor de beklimming, maar slapen op deze hoogte gaat slechts met behulp van flessenzuurstof of zware slaaptabletten.

Hun tocht naar de top was een martelgang. Op deze hoogte functioneert een mens nog slechts zeer traag. De flessenzuurstof helpt wel, maar simuleert slechts de situatie zoals die op 6000 meter hoogte is. Het traject naar de top bleef op die manier een kwelling, waarbij ze per uur nog geen veertig meter vorderden. Eenmaal op de top bleven ze er slechts vijftien minuten, uit angst tijdens de afdaling door hun zuurstofvoorraad heen te raken.

Het effect dat deze overwinning teweeg bracht in de wereld van het alpinisme kan vergeleken worden met het effect dat de Elfstedentocht van 1985 had op schaatsminnend Nederland. In hoog tempo werd de ene achtduizender na de andere beklommen zodat nog geen tien jaar later de veertien hoogste toppen ter wereld alle waren bereikt.

De voltooide verovering van de hoogste toppen stelde de alpinisten voor het probleem een nieuwe uitdaging te moeten zoeken. Deze lag enerzijds in het beklimmen van nieuwe, moeilijker routes, anderzijds in het beklimmen van de hoogste toppen zonder gebruikmaking van flessenzuurstof. In 1988 lukte het Reinhold Messner uit Südtirol en Peter Habeler uit Oostenrijk om "Mount Everest by fair means" te beklimmen. Zij verkeerden daarbij regelmatig in levensgevaar en Messner moest volledig sneeuwblind een 1500 meter hoge ijswand afdalen, vertrouwend op zijn tastzin en zijn reflexen. Twee jaar later herhaalde Messner dit huzarenstukje door in een recordtijd van nog geen week de Everest solo te beklimmen. Nadat hij alle achtduizenders en de hoogste toppen van elk continent (The seven summits) had bereikt, verving hij de verticale dimensies door horizontale en sindsdien heeft hij onder meer Antarctica op skies overgestoken.

Messner liet in 1991 nog eens op een heel andere manier van zich horen. Tijdens een wandeling in de omgeving van zijn woonplaats vond hij het lichaam van een meer dan 5000 jaar geleden daar om het leven gekomen jager. Het lichaam van de man, die Ötzi werd gedoopt, was nog geheel in tact.